

Врз основа на член 45 став 5, член 52 став 2 и член 55 од Законот за средното образование („Службен весник на РМ“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99 и 29/02), министерот за образование и наука, донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА НАЧИНОТ НА СЛЕДЕЊЕ, ПРОВЕРУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ, ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТИ И НАПРЕДУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО СРЕДНОТО УЧИЛИШТЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се уредува начинот на следење, проверување и оценување, полагање на испити и напредување на учениците во средното училиште.

Член 2

Следењето на напредокот, проверувањето и оценувањето на постигањата на учениците во средното училиште се одвива континуирано во текот на наставната година.

Наставниците ги проверуваат предзнаењата на учениците, ја следат нивната активност во наставата и ги оценуваат нивните постигања во однос на целите што се предвидени со наставните програми (нивото на усвоени знаења, стекнатите вештини за примена на знаењата, способностите за анализа, синтеза, воопштување и формирањето на општи ставови).

Член 3

Во следењето и оценувањето на постигањата на учениците неопходно е наставникот да се придржува на следниве барања:

- да ги познава и разбира целите поставени во наставните програми;
- да владее со методологијата за проверување и оценување на знаењата и да употребува (во зависност од природата на наставните содржини) соодветни начини на проверување и оценување;
- да ги поттикнува учениците критички да размислуваат;
- да го почитува интегритетот на личноста на ученикот;
- да се залага за демократизирање на односите меѓу учениците и наставниците.

II. СЛЕДЕЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ

Член 4

Следењето, проверувањето и оценувањето на постигањата на учениците може да се изведува интерно и екстерно.

Целта на екстерното оценување е да се добијат објективни сознанија за постигањата на учениците во наставата.

Екстерното оценување може да се врши по завршувањето на одреден циклус на образование.

За екстерното оценување се применуваат стандардизирани тестови од Бирото за развој на образованието.

Член 5

Знаењата и вештините на учениците по одделни предмети се оценуваат во согласност со целите и задачите утврдени со наставната програма.

Наставникот во наставата го оценува ученикот за:

- нивото на усвоеност на содржините (знаењата на учениците) по одделни наставни предмети;
- нивото на стекнати вештини за примена на знаењата;
- нивото на развиеност на способностите за размислување (анализа, синтеза, воопштување и сл.);
- формирање на општи ставови.

Член 6

Во наставата, за следење и интерно оценување на учениците се користат следните начини:

- усни проверувања (усни одговори, усни презентации, дебати и дискусии и др.);
- писмено проверување (неформални и стандардизирани тестови, писмени вежби, писмени работи, есеи и др.);
- проверување на практични, графички и истражувачки работи (лабораториски вежби, практична настава, работа на терен, проекти, ликовни изработки и др.).

Во текот на наставната година, во зависност од природата на наставниот предмет, ученикот се проверува и оценува усно или усно и писмено. Оценката од усните одговори се заснова на усни презентации, учество во дискусија, дебата, изложување, анализа, критичко размислување и слично, додека оценката од писмените одговори се заснова на тестови на знаења, писмени работи, графички работи, проекти, семинарски работи и други изведби.

Член 7

При оценувањето на знаењата и вештините на учениците јавноста се обезбедува со:

- запознавање на учениците со начинот и критериумите за оценување по предметот;
- запознавање на учениците со обемот на градивото за кое тие ќе бидат оценувани во одреден период;
- изведување на оценувањето на учениците во паралелката или со ученици во помали групи.

По завршувањето на усните одговори на учениците, наставникот веднаш им ја соопштува оценката, со соодветно образложение, додека на писмените работи и други изработки на учениците, наставникот ја соопштува оценката најдоцна за десет дена.

На ученикот му се овозможува увид во оценката од писмените работи, графичките, техничките и други изработки. При оценувањето на писмените работи и другите изработки наставникот ги внесува забелешките за да може ученикот лесно да ги согледа недостатоците во однос на неговото знаење.

На барање на родителот, односно старателот на ученикот, предметниот наставник кој ја оценил писмената работа и другите изработки му овозможува увид во писмената работа и другите изработки. Овој увид родителот, односно старателот не може да го оствари по 31 август кога завршува учебната година.

Член 8

Предметниот наставник ја утврдува оценката и е одговорен за валидноста и објективноста при оценувањето.

Во случаите кога при изведувањето на наставата или во другите облици на воспитно-образовната работа се вклучени повеќе наставници и тие меѓусебно не можат да се договорат за оценката, конечно е мислењето на советот на годината.

Оценката по одделен предмет наставникот ја запишува во педагошката документација.

За дадените оценки на учениците наставникот го известува советот на паралелката на тримесечја, полугодие и на крајот на наставната година.

Општиот успех на ученикот на крајот на учебната година го утврдува советот на паралелката, а со резултатите се запознава наставничкиот совет на училиштето.

Општиот успех на ученикот кој е упатен на поправен испит се утврдува по изведувањето на поправните испити.

Член 9

Општиот успех на ученикот се утврдува со средна оценка која претставува аритметичка средина од позитивните оценки по задолжителните и изборните предмети и тоа:

- ученикот постигнал одличен успех ако има средна оценка 4,50 и повеќе,
- ученикот постигнал многу добар успех ако има средна оценка од 3,50 до 4,49,
- ученикот постигнал добар успех ако има средна оценка од 2,50 до 3,49,
- ученикот постигнал доволен успех ако има средна оценка од 2,00 до 2,49.

Оценките од факултативните предмети не влијаат на општиот успех, а се внесуваат во свидетелството.

Мислењето за постигањата на ученикот во задолжителните изборни содржини и активности во гимназиското образование и за задолжителните активности во стручното образование не влијаат на општиот успех, а се внесуваат во свидетелството.

Член 10

Наставникот кој реализира задолжителни програми и задолжителни активности со учениците нивните постигања ги следи и вреднува на следниот начин:

- се следи редовноста и активноста на ученикот;
- ги евидентира изработените проекти, семинарски работи, практичната работа, учеството во дискусии, дебати, работилници;
- ги евидентира постигањата на ученикот (нивото на знаења, вештини, способности, креативност, мотивација, индивидуален пристап и сл.);
- формира мислење за односот на ученикот во активностите (нивото на ангажирање, покренување иницијатива, прифаќање иницијатива од други во групата, барање на решенија, лидерство, истрајност, точност и сл.).

Наставникот кој реализира задолжителни програми и активности врз основа на систематско следење на активноста и постигнатиот успех на ученикот формира мислење. Мислењето го искажува со краток запис кој ги содржи елементите од евиденцијата на наставникот за редовноста и постигањата на ученикот во реализацијата на целите од наставната програма.

Мислењето за постигањата наставникот го внесува во педагошката документација на полугодие и на крајот на наставната година.

Ученикот кој во првото, односно второто полугодие не покажал задоволителен интерес и постигања, треба да ги исполни барањата предвидени со задолжителната програма во гимназиското образование, односно активностите во стручното образование до крајот на учебната година.

Училиштето треба да го информира родителот односно старателот на ученикот за незадоволителниот интерес и постигања во задолжителните програми и активности и да создаде услови за реализирање на програмата до крајот на учебната година.

Член 11

Раководителот на паралелката ги упатува учениците како да ги забележуваат своите постигања во задолжителните изборни содржини во гимназиско образование (граѓанска култура, здравствено воспитание, екологија и соработка со невладини организации, култура за заштита, одбрана, мир и толеранција, информатички знаења, културно-уметнички содржини и активности, соработка и помош во локалната средина и спортските денови).

Учениците во своите белешки внесуваат податоци за:

- видот на задолжителни содржини во кои ученикот земал учество во текот на една учебна година;
- евиденција за реализираните часови, видот на содржините и датум, опис на содржините и потпис на одговорниот наставник или соработник;
- извадоци од изработени семинарски работи, фотографии, проекти, учество на натпревари и сл.;
- лични впечатоци за своите постигања;
- сумарен извештај за остварените содржини и активности за првото полугодие и одделно за второто полугодие;
- извештај од одговорниот наставник за реализираната активност.

Раководителот на паралелката ја анализира содржината на белешките за секој ученик и утврдува краток запис во кој се наведуваат подрачјата и видот на содржините, како и постигањата на ученикот.

Краткиот запис за редовноста и постигањата на ученикот во задолжителните изборни содржини се внесува во педагошката документација на полугодието и на крајот на наставната година.

Член 12

Наставникот или соработникот кој е задолжен за реализирање на одделни задолжителни содржини со учениците во гимназиското образование во училиштето или надвор од него изготвува извештај во кој опфаќа податоци за:

- видот на содржината и датумот на реализирањето;
- редовноста на ученикот;
- опис на постигнатиот успех (ниво на знаења, вештини, мотивација, комуницирање, креативност и сл.);
- степенот на одговорност (ниво на ангажирање, индивидуален пристап, прифаќање иницијативи од други во групата, барање решенија, лидерство, истрајност, точност и сл.).

Член 13

Во средното училиште во текот на наставната година учениците се оценуваат најмалку двапати во едно полугодие.

Наставникот на почетокот на наставната година ги одредува роковите за писмените работи, графичките и другите практични изведби, проекти и слично кои се оценуваат и ги забележува во педагошката документација.

При определување на роковите за писмените работи не може да се предвидат повеќе од две писмени работи во текот на една седмица, односно не повеќе од една писмена работа во еден ден.

Доколку на писмената работа учениците имаат изразито слаб успех наставникот го запознава раководителот на паралелката и директорот и причините за неуспехот заедно се анализираат со учениците во паралелката.

Член 14

За резултатите од учењето средното училиште ги известува родителите, односно старателите на учениците најмалку два пати во текот на едно полугодие. За таа цел покрај утврдените обрасци (во кои се содржани податоци за успехот на ученикот по наставните предмети од наставниот план и за реализираните задолжителни изборни програми, содржини и активности во гимназиското образование, односно задолжителните активности во стручното образование, како и за изостанувањето од наставата и педагошките мерки) се корис-

тат и други форми за информирање - консултации, писмени известувања, родителски средби, посета на ученикот во семејството и сл.

Годишниот успех на учениците им се соопштува на заедничка средба на учениците, родителите и наставниците што се одржува по завршување на наставата.

III. ИСПИТИ

Член 15

Во средното училиште учениците полагаат поправни испити, испити на годината, дополнителни испити, испити за вонредните ученици, испити за побрзо напредување на учениците и испити за полагање матурски и завршни испити.

Член 16

Поправни испити полагаат учениците кои на крајот на годината имаат негативни оценки до два наставни предмети.

Поправните испити учениците ги полагаат во два испитни рока: јуни и август.

Ученикот кој нема да го положи испитот во јуни има право да го полага испитот и во августовскиот испитен рок.

Ученик кој од оправдани причини не е во можност да полага поправен испит во августовскиот испитен рок, тоа право може да го оствари во дополнителен рок кој го одредува училиштето, но не подолго од 30 септември.

Ученикот кој од неоправдани причини не се јавил на испит или го прекинал испитот му останува негативната оценка и ја повторува годината.

Кога наставата во училиштето од оправдани причини се изведува по роковите предвидени со календарот, поправните испити се полагаат во првиот испитен рок најмалку десет дена, а во вториот испитен рок после 45 дена од завршувањето на наставата.

Член 17

Испитите на годината по одделни предмети учениците ги полагаат во два испитни рока: јуни и август.

Член 18

Дополнителните испити учениците ги полагаат при премин од еден во друг вид на програми за средно образование во три испитни рока: август, септември и октомври, а најдоцна до крајот на првото полугодие.

Учениците во еден ден можат да полагаат само по еден предмет од дополнителните испити.

По завршувањето на полагањето на дополнителните испити на ученикот му се издава свидетелство за завршена година.

Член 19

Испитите за вонредните ученици, се полагаат најмалку во шест испитни рока: јуни, август, октомври, декември, февруари и април.

Вонредниот ученик во еден испитен рок може да пријави за полагање најмногу три предмети. Во еден ден ученикот може да полага еден предмет.

Член 20

Испитите по факултативните програми учениците ги полагаат во два испитни рока: јуни и август.

Член 21

Учениците поправните испити ги полагаат во училиштето во кое се запишани.

Распоредот за полагање на испитите го изготвува средното училиште и го истакнува на огласна табла најмалку пет дена пред започнување на полагање на испитите.

Учениците кои треба да полагаат испити поднесуваат писмено барање во рокот што го определува училиштето.

Со писменото барање за полагање испити ученикот ја приложува ученичката книшка.

Вонредните ученици, како и оние ученици кои полагаат дополнителни испити, покрај писменото барање приложуваат свидетелство за претходно завршено образование.

Во писменото барање за полагање испити од став 3 на овој член, ученикот го назначува образовниот профил, односно годината на образованието и предметите што треба да ги полага.

Член 22

Испитите се изведуваат пред испитна комисија именувана од директорот на училиштето, составена од наставници кои ја реализираат наставата. Испитната комисија се состои од три члена: претседател, член испитувач - наставник кој го предава предметот и член - друг наставник од училиштето.

Комисијата од став 1 на овој член работи во полн состав.

Член 23

Испитната комисија треба да му обезбеди на кандидатот испитот да го полага непречено и самостојно.

Идентитетот на кандидатот пред почетокот на испитот го утврдува испитната комисија преку ученичка книшка или лична карта.

Член 24

Испитите се полагаат писмено или писмено и усно, односно само писмено или усно. Писмен дел од испитот се полага по сите предмети за кои со програмата е пропишано да се работат писмени работи.

На испитот се оценува знаењето на ученикот, вештините за примена на знаењето, семинарските работи, графичките и други изработки во согласност со наставната програма.

За писмениот дел од испитот испитната комисија определува три теми, односно групи задачи или комбинации на прашања од кои кандидатот избира само една.

Писмениот дел од испитот трае два наставни часа, а изработката на индивидуалната задача од практична настава, графички работи и други изведби може да трае подолго.

Член 25

Писмената работа ја прегледуваат и оценуваат сите членови на испитната комисија.

Член 26

Усниот дел од испитот ученикот го полага без оглед на успехот што го покажал на писмениот дел од испитот.

Член 27

Усниот дел од испитот се полага на прашања (со кои се опфатени сите делови) од наставната програма. Усниот дел од испитот ученикот го полага со извлекување на три прашања подготвени на посебни ливчиња.

Член 28

При утврдувањето на оценката од определен предмет се зема предвид покажаниот успех на испитот, а конечната оценка се изведува според знаењата и резултатите што ги постигнал ученикот.

Испитната комисија по завршување на испитот ја утврдува оценката на успехот по предметот. Испитната комисија ја утврдува онаа оценка за која се изјасниле најмалку два члена од испитната комисија.

Членот на комисијата кој не се согласува со утврдената оценка може да бара неговото издвоено мислење да се внесе во записникот.

Резултатот од полагањето на испитот го соопштува претседателот на комисијата непосредно по утврдувањето на оценката, но најдоцна наредниот ден по испитот.

IV. НАПРЕДУВАЊЕ

Член 29

Ученик кој на крајот на учебната година покажал позитивен успех по сите предмети ја завршува годината на образованието.

Член 30

Учениците согласно член 52 од Законот за средното образование можат побрзо да напредуваат и да завршат две години во текот на една учебна година, доколку покажале одличен општ успех најмалку во последните две учебни години од нивното образование.

Член 31

За поуспешно подготвување на учениците кои се истакнуваат со способности и знаења, работни навики и имаат одличен успех и кои сакаат образованието да го стекнат за покусо време, училиштето организира групни и индивидуални форми на наставна работа.

Завршувањето на годината на образование од став 1 на овој член се остварува по пат на полагање испити. Овие испити учениците ги полагаат, по правило, само еднаш во три испитни рока: април, јуни и август.

Член 32

Учениците кои се стекнуваат со образование од член 31 од овој правилник, доколку добијат позитивни оценки по сите предмети предвидени со планот и програмата за видот на средното образование и ги исполнат барањата за задолжителните изборни програми, односно од задолжителните активности ја завршуваат годината на образование.

Учениците доколку не ги положат испитите по сите предмети за годината на образование, го продолжуваат образованието во редовната настава.

V. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 33

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за начинот на оценувањето и напредувањето на учениците и полагањето на испити во средното училиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/96 и 46/98).

Член 34

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-2488/2
6 јуни 2002 година
Скопје

Министер,
проф. д-р **Ненад Новковски**, с.р.